Dnro 001/81/2018

Heikki Taulu 24.5.2018

Eduskunta
Työelämä- ja tasa-arvovaliokunta
TyV@eduskunta.fi

Asiantuntijakuuleminen perjantaina 25.5.2018 klo 11.00

HE 62/2018 vp Hallituksen esitys eduskunnalle julkisten työvoima- ja yrityspalveluiden järjestämistä koskevaksi lainsäädännöksi

Akava kiittää mahdollisuudesta lausunnon antamiseen otsikon asiassa.

Akava kannattaa ehdotettua esitystä pääpiirteittäin. Pidämme hyvänä, että tulevaan kasvupalvelu-uudistukseen pyritään valmistautumaan. Yksityisten palveluiden mukaanotto tarjoaa mahdollisuuksia palveluiden laadun parantamiseen, tehokkuuden lisäämiseen ja kohdennettuihin eri asiakasryhmät huomioiviin palveluihin.

Koko uudistuksessa tärkeintä on työllisyyden tukeminen, palvelujen laadun ja tasapuolisen saatavuuden turvaaminen sekä työnhakijoiden oikeusturvan toteutuminen. Työnhakijan palvelujen kehittäminen yksilöllisempään ja räätälöidympään suuntaan on tavoiteltavaa. Myös pienemmillä palveluntuottajilla, oppilaitoksilla ja ammattiliitoilla tulee olla aito mahdollisuus tuottaa esityksessä tarkoitettuja palveluita.

Ostopalveluihin tulee ohjata laajasti erilaisissa tilanteissa olevia asiakkaita ja erityisryhmät on huomioitava. Palveluiden hankinnassa tulee kiinnittää huomiota palveluiden laatuun ja sisältöön sekä palveluntuottajan henkilöstön osaamiseen. Pelkän työllistymisen sijaan palvelun tuloksellisuutta pitää tarkastella myös työllistymisen laadun kannalta. Työttömän palvelutarve on arvioitava asiakaslähtöisesti.

Yksityinen palvelutuotanto edellyttää huolellista valvontaa ja selkeää vastuiden määrittelyä. Viimekätinen viranomaisvastuu ns. karenssien suhteen on esityksessä varmistettu siten, että mahdollisten työllistymissuunnitelman toteuttamiseen liittyvien laiminlyöntien vaikutuksen työttömyysetuuteen selvittäisi ja ratkaisi aina TE-toimisto. Myös vastuu asiakkaan tilanteesta: työnhakijaksi rekisteröimisestä, palveluprosessista sekä palveluiden saatavuudesta ja tarjonnasta säilyy viimekädessä TE-toimistolla. Nämä ovat Akavan näkemyksen mukaan perusteltuja ja tarpeellisia säännöksiä asiakkaan oikeusturvan varmistamiseksi.

Avoimeksi vielä jää se, miten väliaikaisratkaisun aikana edelleen käytössä olevat työllistymissuunnitelmat aiotaan korvata tulevaisuuden kasvupalvelumaailmassa. Jos kokeilujen aikana käytetään nykymuotoisia työllistymissuunnitelmia, mutta jatkossa syystä tai toisesta ei, voi kokeilu joiltakin osin antaa virheellisen kuvan palveluprosessin toimivuudesta. Akava esittääkin, että myös kasvupalveluissa käytettäisiin työllistymissuunnitelmaa vastaavaa dokumentaatiota työnhakuprosessissa.

Asiakkaalla on oltava mahdollisuus saada ohjausta myös kasvokkain asuinpaikkakunnasta riippumatta. Esimerkiksi TE-puhelinpalveluiden uraohjaus ei sovellu tilanteisiin, missä asiakas tarvitsee moniammatillista tukea.

Palvelukokonaisuuksien hankkimisessa tulee varmistaa, että ammatinvalinta- ja uraohjauksen sisältö-, pätevyys- ja laatukriteereistä pidetään kiinni kustannustehokkuustavoitteista huolimatta. Palveluntuottajien laatuun ja ammatilliseen osaamiseen tulee kiinnittää erityistä huomiota. Hankintaosaamista pitääkin todennäköisesti parantaa ja sopimuksin on varmistettava, että laatukriteerit täytetään. Kokeilu toimii varmasti oppimisprosessina kaikille osapuolille ja on selvää, että saavutettavissa olevat tehokkuushyödyt eivät millään ehdi lyhyen periodin aikana toteutua.

Ammatinvalinta- ja uraohjaus TE-toimistoissa on, ja sen pitää jatkossakin olla, yksilöllistä, räätälöityä ja prosessivastuullista palvelua, jossa asiakas saa kokonaisvaltaista ohjausta henkilökohtaisesta tilanteestaan ja tavoitteistaan lähtien. TE-palveluissa tarvitaan psykologipalveluja sekä siirtymävaiheessa että sen jälkeen. Ammatinvalinta- ja uraohjauspalvelut tulee myös erottaa muusta, kenties vähäisemmät vaatimukset täyttävästä palvelutarjonnasta, asiakkaiden aidon valinnanvapauden mahdollistamiseksi.

Ammatinvalintatestien saatavuuteen ja käyttöoikeuksiin sekä tietosuojaan liittyvät asiat on selvitettävä ja otettava huomioon palvelutuottajan toteuttaessa psykologipalveluja. Asiakkaalla tulee olla jatkossakin oikeus oman terveystiedon luottamuksellisuuteen. Esimerkiksi psykologilla voi olla samanaikaisesti useita kymmeniä asiakkaita ja hän tarvitsee asiakastietojärjestelmässä paikan, johon kirjata henkilöön liittyvää luottamuksellista tietoa. Tietosuojasta on kaiken kaikkiaan huolehdittava.

Väliaikaislainsäädännön mahdollistamista kokeiluista on kerättävä riittävän tarkkaa tietoa, jotta johtopäätösten ja mahdollisten korjausliikkeiden tekeminen kasvupalvelulainsäädäntöön on mahdollista perustaa tietoon ja kokemuksiin. On myös varmistettava

yhteensopivuus mahdollisten muiden hankkeiden ja kokeiluiden kanssa. Kasvupalvelulakiin ja sisältölakeihin pitää tehdä kokeilun perusteella tarpeelliseksi osoittautuvat muutokset.

Akava ry:n puolesta

Heikki Taulu
ekonomisti

Rautatieläisenkatu 6
00520 Helsinki
puh. 020 7489 400
www.akava.fi

Akava